

Norske hjem med særpreg

GAMLE HUS

HAGER & INTERIØR

KUN
NORSKE
ARTIKLER

SPENNENDE
JUGENDHUS PÅ
Karansøy

RESTAURERING PÅ
DUGNAD

LAG GOD JORD TIL
KJØKKENHAGEN

Herlig hage på
JELØYA
Tips & råd om
MALING

Gammel landhandel ble
KUNSTNERHJEM

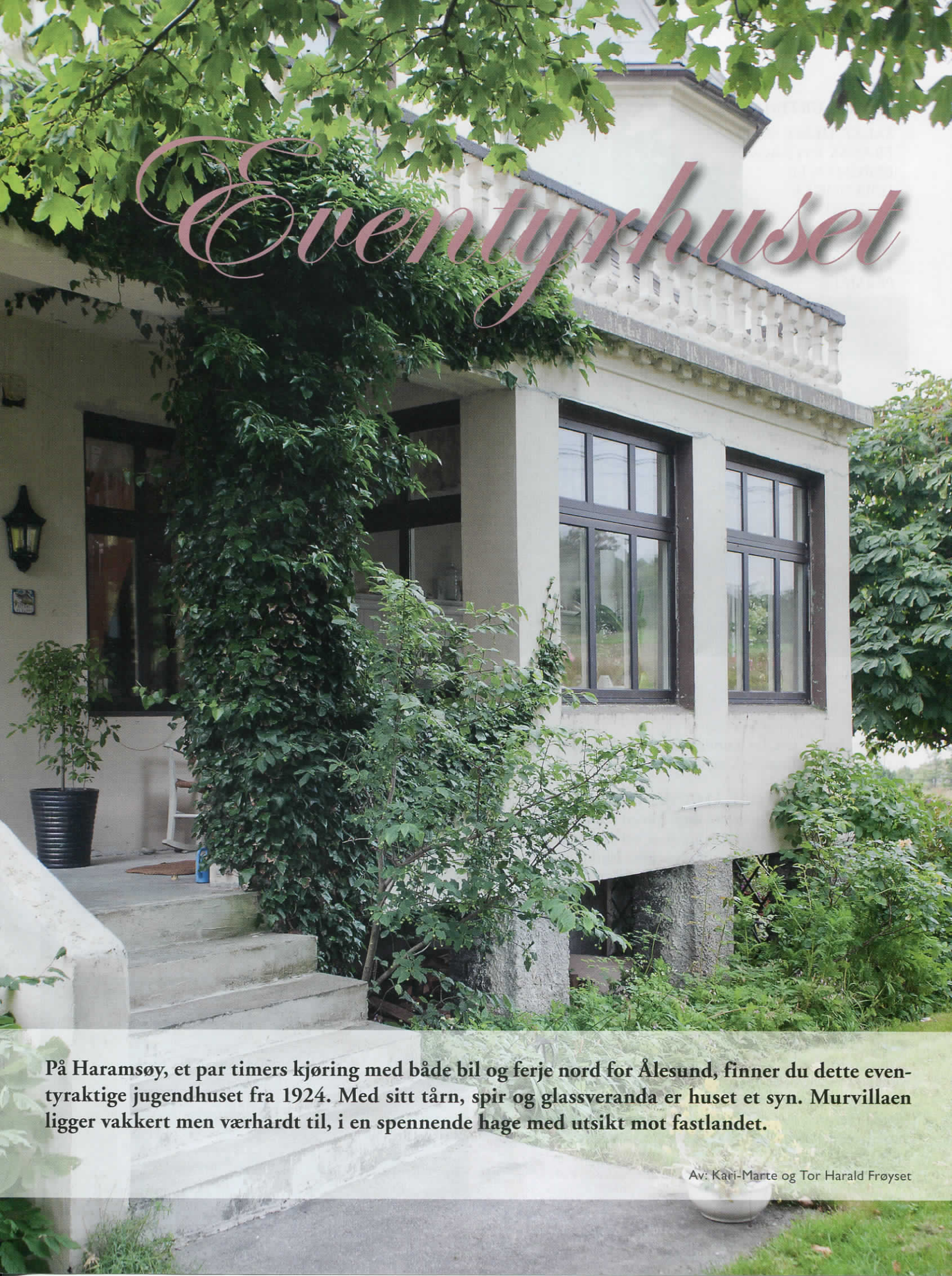
RESTAURERINGSTIPS

EKSPERTSVAR

TRADISJONSHÅNDVERK

ANTIKVITETER

BYGNINGSVERN

Eventyrhuset

På Haramsøy, et par timers kjøring med både bil og ferje nord for Ålesund, finner du dette eventyraktige jugendhuset fra 1924. Med sitt tårn, spir og glassveranda er huset et syn. Murvillaen ligger vakkert men værhardt til, i en spennende hage med utsikt mot fastlandet.

Av: Kari-Marte og Tor Harald Frøyset

Hvem:

Isabella Pareliussen og Terje Morsund Austnes, Oda (21), Edvard (19) og Inga (12)

Hva:

En flott jugendstilvilla med tårn og spir tegnet for losen Severin Ullahammer i 1920.

Hvor:

På Haramsøy i Haram kommune på Sunnmøre.

ya er en av fire store øyer i Haram kommune og det bor rundt 800 innbyggere her. Austnes heter øyas tettsted. Både Isabella Pareliussen og mannen Terje Morsund Austnes er fra Haramsøy. De kjøpte murvillaen for 20 år siden og har skapt et hjem her for seg og barna Inga, Edvard og Oda. Isabella arbeider som lærer ved en av øyas skoler, mens Terje er fiskeoppdretter.

Vi kjører av ferja og i land, og har ikke kommet langt fra kaia før vi ser tårnet som troner majestetisk mot den litt regntunge himmelen. Jugendhuset kan minne om et lite slott der det ligger tett inntil den smale veien. De store trærne ved inngangen skaper en spennende og litt mys-

tisk atmosfære - det er nesten så vi forventer å bli møtt av ei prinsesse med stor kjole og krone på hodet når vi ringer på. Duften av nybakte muffins siver ut gjennom det gamle ytterdøra. Det er ikke ei prinsesse, men en smilende Inga som åpner og ønsker velkommen.

LOSENS HUS

I 1924 lot los Severin Ullahammer oppføre dette spesielle huset. Dessverre fikk han kun kort glede av sitt «slott» da han gikk bort bare, 10 år senere. Hans enke benyttet huset som feriested i rundt 50 år etter losens død. Deretter var det en skredder som leide det, men heller ikke han bodde fast der. Allikevel var det fore-

tatt endel «moderniseringer» i dagligrommene da de kjøpte huset i 1990. Panelet i stuene var byttet og himlingen var senket, blant annet. Nå er det igjen tre meter under taket. Stuen har fått tidsriktig panel og listverk i sveitserstil, slik det er brukt andre steder i huset.

- Huset hadde stort sett stått tomt meste parten av tiden og bar selvfølgelig preg av dette. Det var for eksempel ikke ordentlig badrom her og bare en utedo. Nå har vi fått laget til to fine bad, og det er kjekt når vi nå etter hvert har fått tre tenåringer i huset. Den største jobben vi har hatt var å legge om taket, etter at en kraftig storm blåste ned pipa tidlig på 1990-tallet. Pipa og hele 80 skiferstein gikk rett i bakken

Steinbed med gamle Bergenia.

De opprinnelige grusgangene.

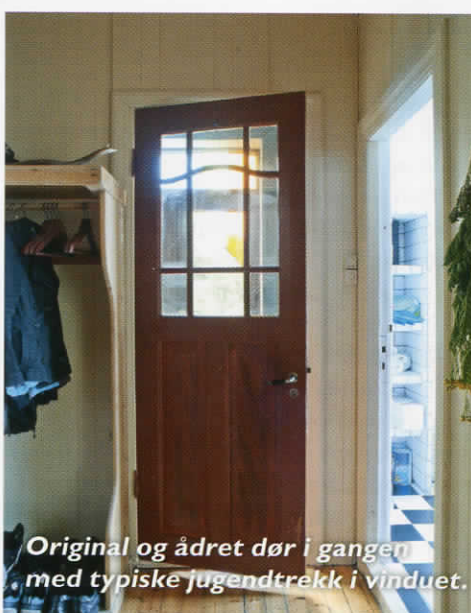
Glassverandaen er romantisk innredet i engelsk stil.

Hvem drømmer vel ikke om en slik utsikt fra frokostbordet?

Den opprinnelige døra mellom stue og glassveranda er bevart

Original og ådret dør i gangen med typiske jugendtrekk i vinduet.

og knuste, forteller Isabella. Det hadde naturlig nok blåst ned noen skiferstein opp gjennom årene. Den var lagt rett på takplatene. Taket lekket både her og der og var klart for utskifting. Den resterende skifersteinen ble tatt forsiktig ned og vasket – en og en, og lagt tilbake etter at nytt undertak var på plass. Det var litt av en jobb, men vi er glade for at vi har tatt vare på det flotte taket, forteller Isabella.

Hun legger til at de også skiftet ut vinduene til fordel for såkalte vedlikeholdsfrie vinduer.

- Dessverre har de nye vinduene hatt en konstruksjonsfeil slik at de har lekket.

UKJENT ARKITEKT

Etter sigende skal det spesielle jugendhuset være tegnet av en av de mer kjente arkitektene som arbeidet med gjenoppbyggingen av Ålesund etter bybrannen i 1904. Arkitekten skal ha vært en venn av los Ullahammer. Isabella og Terje har forsøkt å spore opp arkitekttegningene i kommunens arkiver – uten hell hittil.

- Det hadde vært artig å se tegningene og vi håper de dukker opp. Det hadde vært spennende å få vite hvem som har tegnet huset, sier Isabella.

Familien har gjort noen endringer inne for å få til en mer hensiktsmessig bruk av rommene. Blant annet er en døråpning mellom spisestue og hall tettet igjen og ombygd til bokhylle. Den opprinnelige inngangsdøra ble skiftet ut på 1970-tallet. Innvendig var panel byttet og taket senket.

- Vi fikk tegnet en kopi av den originale døra etter en av dørbladene som sto igjen i kjelleren, og ble veldig fornøyde med resultatet. Det var en lokal snekker som laget den, jeg tror det faktisk ble hans siste oppdrag, forteller Isabella.

NYTT KJØKKEN

De siste interiørprosjektene i huset har vært nytt kjøkken og nytt badrom. Et branntillop på kjøkkenet gjorde det mulig for Isabella å få sitt drømmekjøkken.

- Heldigvis slapp vi med skrekken og en del røykskade. Et lite spiskammer ble «ofret» slik at vi fikk bedre benkeplass. Den lys gule innredningen med nostalgisk preg er fra Vårt Kjøkken i Sykkylven. Nå kan den som lager middagen nyte utsikten til hagen. Huset er koselig innredet med en blanding av nye og gamle møbler og gjenstander.

- Vi syntes det kler huset og synes det er

På verandaen står en hvitmalt «Aksel» Jærstol, hvor man kan sitte ned og nyte hagen. Krydderurter og det lille laurbærtreet i sinkbaljen leder tankene til sydlandske strøk

Det lysegule kjøkkenet har fått fargeglade, spanske håndlagde fliser i jugendinspirert motiv, kjøpt på Maxbo. Dør til venstre i bildet er helt original.

Døråpningen til venstre ble bokhylle og det samme ble ovnsnisjen. Slik fikk familien plass til bok- og musikkksamlingen sin.

Familien er glad i arvestykkene sine, slik som denne spisestua i eik. Den fikk Terjes besteforeldre i bryllupsgave.

Det nyoppussede baderommet med tidsriktige metrofliser på veggen og sjakkmønster på gulvet. Rommet har blitt lyst og delikat - akkurat slik familien ønsket seg.

Gjenbruk: Badet i andre etasje har innredning laget av en gammel-speilkommode

Dessverre hadde den originale ovnen blitt borte med årene, dette er en nyere Jøtul kopi.

hyggelig å kunne omgi oss med møbler og gjenstander vi selv husker fra vår barndom, og som har en historie.

HAGEGLEDE

Isabella trives god med hagestell og er som oftest å finne utendørs i sommerhalvåret. Til å ligge på en forblåst vestlandsøy er hagen frodig.

- Vi fikk besøk av losens sønn, han kunne fortelle at den store hestekastanjen i hagen ble plantet da huset var ganske nytt. Han husket at moren lurte veldig på om den hadde klart seg. Og det har den, utrolig nok, det er jo ikke klima for et slikt tre her. To gamle epletrær har vi også i hagen.

Da familien kjøpte eiendommen var hagen helt overgrodd, og de måtte slå med ljå for å få bukt med alt graset de første årene. Etter hvert viste det seg at flere av de gamle staudene fremdeles befant seg under alt villniset.

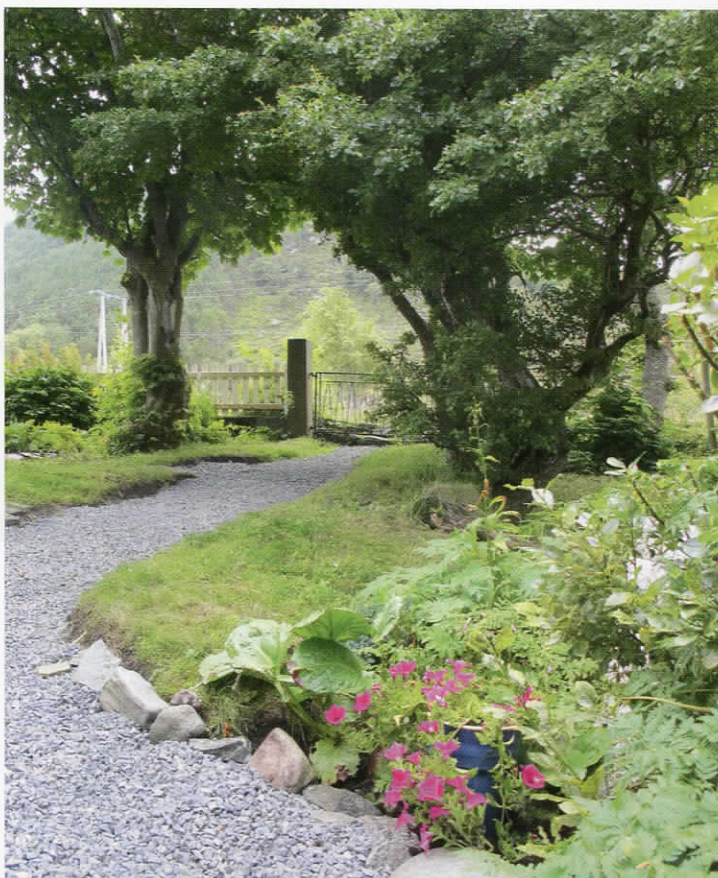
- Det var veldig gøy at de gamle staudene dukket opp igjen etter flere år i dvale. Vi har stor glede av hagen og det gir noe ekstra å vite at blant annet masse løkplanter, dagliljer, «Salomos segl» (kantkonvall) og skogskjegg kommer fram like trofast hvert år og har en historie som følger huset.

Familiens tips:

Bo med hagen i minst et år - slik at du blir godt kjent med den før du gjør noe. Kanskje dukker gamle stauder opp blandt ugraset?

Må du først gjøre inngrep i huset, gjør det skikkelig første gang, og ikke bare halvveis, slik at du angrer i ettertid.

Den opprinnelige porten med stolper i granitt skimtes i bakgrunnen. De to hagtorn-trærne er fra 1920-tallet og har antagelig vært del av en hekk opprinnelig

I den lune kroken ved glassverandaen kryper hortensiaen oppover veggen og skaper en eventyrlig stemning ved sitteplassen.

Isabella har supplert de gamle plantene med sorter av nyere dato. Her ses en Bonicia 82, en nøysom, hardfør og frodig rose.

Isabella trives ute i hagen sommerstid og går gjerne en liten runde hver kveld. En massiv granittblokk er brukt til kanting av bedet.